

Ruszinok ma Magyarországon

Interjú Giricz Vera elnökkel

– Elnök asszony, hány ruszin önkormányzat működik ma Magyarországon?

– 2010-ben a ruszin kisebbségi választói névjegyzékbe 124 településen 4228-an jelentkeztek. Az az évi, október 3-i választások eredményeként 75 településen alakult meg ruszin önkormányzat: ebből 28 Borsod-Abaúj-Zemplén, 10 Pest és 7 Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, valamint 16 Budapesten. Négy ruszin kisebbségi társadalmi szervezet: a Magyarországi Ruszinok/Rutének Országos Szövetsége (MROSZ), a Hodinka Antal Ruszin Értelmiségi Országos Egyesület (HORUE), a Ruszin Kulturális Egyesület (RUE) és a Ruszin Kisebbségi Összefogás Közhasznú Szervezet (RUKISÖSZ) állított jelölteket.

Az Országos Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat közgyűlése huszonöt fős. Az elnöke én vagyok, az elnökhelyettesek: *Kozsnyánszky János* és *dr. Ljavinyec Sztjepán*. Öt bizottságot alapítottunk: a Pénzügyi Ellenőrzőt, a Kulturális és Oktatást, a Nemzetközi Kapcsolatokét, a Hagyományörzőt, valamint a Választási, Szervezési és Koordinációt.

A Borsod Abaúj-Zemplén megyei Ruszin Önkormányzat elnöke *Minyoczki Bertalan*, a Pest megyeit *Erdős József*, a fővárosit pedig *Szilcer-Likovics Olga* vezeti. A következő választásokon más eredmények lesznek, hiszen azt már befolyásolják a népszámlálási adatok.

– Milyen intézményeket működtet az Országos Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat?

– A Magyarországi Ruszinok Könyvtárát, valamint a Magyarországi Ruszinok Közérdekű Muzeális Gyűjteményét és Kiállítóhelyét. Az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat nagy jelentőséget tulajdonít a ruszin kulturális javak felkutatásának, összegyűjtésének és bemutatásának, ezért hozott határozatot 2003-ban a Magyarországi Ruszinok Közérdekű Muzeális Gyűjteménye és Kiállítóhelye megalapításáról. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma a rá következő évben már ki is adta az intézmény ideiglenes működési engedélyét.

A múzeumnak az alapító okiratban meghatározott legfontosabb célja a ruszin nemzeti kisebbség történelmi-, néprajzi-, hitéleti-, valamint tárgyi és szellemi kincseinek összegyűjtése, rendszerezése,

illetve azok megfelelő kiállítása, közkinccsé tétele. A kiállítások így nem csak a ruszin kultúra továbbélését, a nyelvünk megtartását és hagyományaink ápolását segítik elő, hanem a magyarországi egyetemes kultúra gazdagítását is.

Az intézmény ünnepélyes megnyitása 2006. február 10-én történt, amikor dr. *Göncz Kinga*, magyar külügyminiszter jelenlétében adtuk át hivatalosan a nagyközönségnek, bár a múzeum már az előző évben is sokat

tett a ruszin kultúra megőrzéséért. A Ruszin Kulturális Egyesülettel, a Ruszinokért Alapítvánnyal és a Ruszkenya női klubbal közösen hagyományápoló rendezvénysorozatot indított, majd anyanyelvi és népismereti továbbképzéseket szervezett ruszin nyelvet oktató tanárok számára.

A gyűjtemény alapját *Cserncsikó Mária*, *Ferencz Jánosné*, *Hegedűs Györgyné*, *Komád Gusztávné*, *özv. Zajakovszki Jánosné*, valamint a *Fedinecz*, a *Giricz*, a *Lyarinecz* és az *Ortutay* család nagylelkű adományai jelentették. Mára a gyarapodási naplóban – hála az évente ismétlődő gyűjtő utaknak – 148 tárgy szerepel. Ez persze nem a teljes gyűjteményt, csupán a lajstromba került darabokat jelenti. Nagy részük *Munkács* és *Volóc*, valamint ezek vonzáskörzetéből származó ajándék, de akad köztük vétel útján megszerzett kulturális ereklye is. 2012-ben például egy hagyaték megvásárlása révén értékes ruszin népi hangszerekkel, viselettel, használati tárgyakkal gazdagodott a gyűjtemény. Jelentős a különféle textíliákból felhalmozott anyag (nászkendők, ünnepi terítők), ezen belül is a viseleti darabok, különös tekintettel a szépen hímzett női blúzokra. A kialakított szobareszlet berendezése igyekszik az élet minden kis szeletét – ünnepeket és hétköznapokat egyaránt – bemutatni. A tematikus tárlatok jórészt a naptári eseményekhez igazodnak, az állandó kiállítás nagy része pedig a ruszin életforma bemutatására hivatott.

A Magyarországi Ruszinok Könyvtára (MRK) – csakúgy mint a múzeum – Budapesten, a Gyarmat utcában működik. Vezetője *Lángné Stumpf-Benedek Anna*. A Magyarországi Ruszinok Könyvtárának fenntartója, az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat, közgyűlési határozattal 2004 januárjában alapította.

A ruszin múzeum és a könyvtár elérhetőségei:

1147 Budapest, Gyarmat u. 85/B. • Tel: +36-1-468-2636 • E-mail: ruszinkonyvtar@citromail.hu; ruszinok@freemail.hu

gi nemzetiség kiadványai is a könyvtár gyűjtőköréhez tartoznak. Könyvbemutatók szervezésével rendszeresen hozzájárul a ruszin közösséget érintő kiadványok népszerűsítéséhez. A komlóskai iskolának is segítséget nyújtott saját könyvgyűjteményük összeállításához.

A beiratkozott olvasók számára a folyóirat- s könyvkölcsönzés és más kiegészítő könyvtári szolgáltatások is ingyenesek. 2007-től a Köztéka nevű integrált számítógépes könyvtári rendszer alkalmazásával lehetővé vált a dokumentumok részletes, a szabványoknak megfelelő feldolgozása és szolgáltatása. Ennek köszönhetően az online olvasói katalógus állandó el-

A könyvtár hivatalos megnyitója 2006. február 10-én volt, s az ezzel egy időben rendezett Hodinka-konferencián elhangzott tanulmányokat maga a könyvtár adta ki.

A gyűjtemény alapjait a vásárlások mellett az adományok képzik. Így kerültünk számos régi könyv birtokába, melyek legértékesebb darbjait a múzeum őrzi. Jelentős támogatást kaptunk többek között a kanadai ruszin közösségtől és a nyíregyházi főiskolától.

Országos feladatkörű szakkönyvtárunk – nemzetiségi könyvtárként – a ruszin nép megmaradásának kulturális támogatását tűzte ki célul. Hiánypótló szerepet tölt be, nem csupán országos, de nemzetközi szinten is – a kutatómunka támogatásával, a ruszin identitás megőrzésében nyújtott segítséggel, az anyanyelv és a hagyományok továbbélését, örökítését elősegítve.

A könyvtár gyűjtőkörébe könyvek, folyóiratok, kép-, mozgóképfilm- és hangzóanyagok tartoznak magyar, ruszin, angol és szlovák nyelven. A ruszin nyelvű szépirodalom, a ruszin nép története, a ruszinok lakta területek helytörténete, földrajza, gazdasága, az ismert ruszinok: tudósok, művészek életrajza, a ruszin hagyományok (néprajz, népművészet, népviselet, népzene- és tánc, népköltészet, gasztronómia) jelentik a gyűjtemény gerincét. A görög katolikus vallás (a hitélet, a templomok, az egyházi zene), az önkormányzatok története, annak jogi alapjai, az oktatásügy, a nyelv- és más tankönyvek, a ruszin nyelvű sajtó, s a többi magyarorszá-

gi érést – sok szempontú keresési lehetőséget – biztosít az érdeklődőknek, a kutatóknak, diákoknak, újságíróknak a világ minden pontján, magyar és ruszin nyelven.

– Milyen fontosabb rendezvényekre készülnek 2013-ban?

– Február 16-án Hodinka Antal Emléknapot tartottunk. Április 27-én Duchnovics Alexander születésének 210. évfordulójára emlékezünk. Május 25-e a Ruszin Nemzeti Ünnap, ezt idén Nyíregyházán tartjuk meg. Szeptember 1-jén megint búcsú lesz Sajópálfalán, november 16-án pedig Ruszin Kulturális Esttel zárjuk az évet.

– Köszönöm a tájékoztatást. Sikeres munkát kívánunk!

-mayer-

